

kakor peči i. t. d. Ali že iz razstavljenih stvari Bolgari lahko spoznajo, da se Čehi lahko merijo z Nemci, da o Madjarih niti ne govorimo.

Kmetijstvo.

Črtice za čebelarje.

VI.

Ne le mej živalimi, temveč tudi mej rastlinami imajo čebele svoje sovražnike. Ti sovražniki so mej najnižjimi rastlinami. Posebno raznovrstne male gljivice so nevarne čebelam. Te gljivice pa moremo opazovati navadno le z najboljšimi drobnogledi, zaradi tega pa tudi do zadnjega časa ti čebelini sovražniki niso bili tako dobro znani. Jih je več vrst. Nekateri se lotijo satovja in medu, drugi pa čebel samih. Poslednje prouzročajo pri čebelah razne nevarne bolezni, proti katerim pa žal dosedaj še ni nobenega zanesljivega zdravila. Do zadnjega časa so tem boleznim pripisovali vse druge uzroke.

Na lesu v panjih opazimo včasih črne kroglice, ki so najbrž nekake gljivice. Če je ta gljiva kaj škodljiva čebelam, ali le lesu še ni dognano. Vsekako je dobro, če čebelar gleda, da je obriše in odpravi že zaradi snažnosti. Na satju se pa nareja dvoje vrste plesen. Kakor so drobnogledne preiskave dognale plesen ni drugzega, kakor majhne gljivice. Prvi se posebno rad pokaže v vlažnih kotih, kjer vse prepreže. Poslednji pa prepreže cele satove praznih zaleginah celic. V celicah opaziš sive, rumene, zelene in bele kosmičke. Ta plesen se hitro množi. Njegove klice so silno majhne in jih je v enem satu večkrat na milijone. Ker so klice lahke, prenese jih vsaka tudi najmanjša sapica, pa tudi čebele je raznašajo v svojih dlačicah, ravno tako tudi molji. Ta plesen satovje popolnoma spridi. Popolnoma se posuši in začne se drobiti. Ta plesen prepreže polagoma vse satovje. Rastlinski prah zgubi vso redilnost, posuši se. Ta plesen se posebno rad prikaže v globokih in vlažnih satovih.

Vničiti ga je težko. Njegove gljivice so kaj trdnega življenja. Mraz jim ne škoduje. Še le pri vročini 100° C. zgube svojo kaljivost. Ta plesen je že uničil marsikak panj. Zanesljivega sredstva proti njemu dosedaj še ni. Sprva seveda pomaga, če se plesnivi satovi odpravijo. Nekateri priporočajo karbolno kislino, ali skušnje dosedaj še niso tako daleč, da bi se o tem moglo kaj gotovega reči.

Poučni in zabavni del.

Kolera.

Po naročilu c. kr. ministerstva notranjih stvari se je izdal sledeči navod, kako ravnati ob kolero:

1. Kolera je nalezljiva bolezen, katera se najlože razvija pri človeku v tenkem črevesu. Kolera so nekake majhne gljivice (gobe), ki pridejo z živili v želodec in od tam v čreva, ter prouzročijo hitrico ali drisko in pa hudo bluvanje.

2. Iz človeka pride kolera po bljuvanji ali z odpadki, telo samo, potenje in sapa bolnikova pa ni nič nevarna.

3. Ako se ne razkužijo vsi odpadki, ako se ne uničijo vse kolerine gljivice, nevidljive s prostim očesom, razmnože se hitro v okuženem perilu. v umazanih tekočinah, v vodi, v mleku, v jedilih in na vlažnih tleh in se prav tako lahko zaneso po predmetih samih ali pa z roko od njih v usta in pridejo gljivice zopet v želodec. Na tak način človek oboli za kolero, ako gljivice zdrav želodec s svojo solno kislino ne uniči predno pridejo v čreva, da bi se množile in razširile.

Kolero največkrat zaneso okuženi ljudje, ki beže iz takih krajev, kjer je kolera.

4. Da se razširjanje kolere zabranjuje, preiščejo zdravniki zdravstveno s kovčegi vred vse popotnike, ki prihajajo iz okuženih krajev. sumljivim stvarjem se vhod zabranjuje in opazujejo vse popotnike na postajah zato pripravljenih vsaj pet dni ali so zdravi ali ne.

5. Rabljenega perila, obleke in živil ne sme nihče dobivati skrivaj iz okuženih krajev in mest, ubežnikov pred kolero ni dovoljeno sprejemati pod streho in ako kdo izve o njih prihodu, mora to javiti županu.

6. Da kolera ne postane po okuženju epidemična, kadar pride, morajo občine skrbeti po svojem zdravstvenem odboru, še predno se bolezen približa, za čistočo s tem, da se pospravlja vso nesnago, ki more ponesnažiti ali pokvariti vodo, zrak in tla, pri čemur mora radovoljno pomagati inteligentno občinstvo. Strogo se morajo tudi nadzorovati živila (jedila in pijače), najbolj pa je priporočati dobro vodo za domače potrebe. Ubožnemu ljudstvu pa naj se daje dobra hrana po posebnih kuhinjah in se skrbi z dobrodelnimi napravami, da se njihovo stanje izboljša.

7. Ravno tako naj občina pripravi posebno, na samem stoječo bolnišnico za bolnike za kolero obolelih in jo oskrbi s potrebnimi zdravniškimi pripravami, naj ima vedno pripravljene ljudi za oskrbljevanje in prevažanje bolnikov, posebno dobro pa naj bo preskrbljena z razkužili, s karbolovo kislino in živim apnom za apnico (voda z apnom). Zdravstveno in bolnišnično opravljanje mora biti najvestneje razdeljeno, izvrševalci pa morajo biti popolnoma večši svojega posla.

8. Pripravi naj se pa tudi vsak zase dobro in pravočasno za nevarnost. Doma skrbi naj gospodar za popolno snažnost, naj pospravi vse stvari okužujoče zrak, odpadke in stvari prouzročujoče vlažnost zidu, na mesto, kjer ne okužujejo naše okolice.

Redno in zmerno življenje, dobro prebavljivih jedil je skoraj najboljši pomoček zoper kolero. Hitrico pospešujočih stvari ni dobro jesti in uživati ne surovih živil, kakor: sadja, zelenjave, mleka, sira, surovega masla; varovati se je pa treba tudi prehlada; v slučaju, da se pokaže motenje v prebavljanju, ali da nastopi hitrica, poslati je takoj, pravočasno še po zdravnika.

Po jedi je jako dobro izpiti nekaj kapljic razredčene solne kisline na vodi.

Kadar je kdo za kolero v kraji umrl, potem se je treba ogibati takih krajev, kjer se shaja veliko ljudi, kakor na sejmi, slavnostih in ne obiskavati javnih kopališč, pa paziti, kolikor mogoče na osebno čistost. Zelo nevarno je pa hoditi v javna stranišča.

9. V kraju, kjer je kolera, pijejo naj prebivalci in rabijo za vse domače potrebe, posebno za pomivanje jedilnih posod, za pranje itd. samo tako vodo, v katero ne more od nikod nesnaga priti.

Rečna voda ni dobra. Ako pa ni nobenega studenca ali zanesljivega vodnjaka, mora se voda zavreti, ohladiti in potem šele piti in rabiti.

Iz vodnjakov, ki so v obližji stranišč, odtokov, smetišč, pri katerih perilo pero ali posodje pomivajo ter so razkriti in slabo zadelani, ni upati dobre vode. Vodnjak z globoko železno cevjo je zanesljivejši neokužen.

Kadar primanjkuje dobre vode, piti je bolje kuhane pijače, kakor: čaj, juho i. dr. Precej dobro se prilega tudi nepokvarjeno rudeče ali belo vino, ako ga kdo zmerno pije. Ni pa dobro rabiti kapljic zoper kolero, ker nič ne koristijo, škodujejo pa lahko.

10. Živila iz takih hiš jemati, kjer je kolera, se ne sme in nihče ne sme niti v hišo hoditi, ako mu tega ne veleva dolžnost.

11. Kdor ima opravka v taki hiši, naj tam ne je in ne pije, naj ne obiskuje stranišč in se ne dotika stvari, katere bi bile lahko okužene.

Ljudje, kateri bivajo v sobah, v katerih so bolniki za kolero, ne smejo tam nobene jedi ali pijače zavžiti ali si kaj shraniti. Varujejo naj se tudi potem nesti roki k ustom, dokler nista razkuženi, ker si jih o taki priliki zelo lahko okužimo. Varno se tudi ni dotikati posod, ki so v takih sobah, ne nositi smodke k ustom in ne odlagati v takih sobah svojih stvari. Vsled tega mora vedno biti razkužilo (karbolova kislina), s katerim si posli ali postrežniki po delu ali dotikanji morebiti okuženih stvari, splaknijo roke.

12. Vsi izmečki in odpadki bolnikov za kolero in tudi ponesnaženi predmeti morajo se takoj razkužiti s 5odstotno karbolovo kislino. Predmeti, ki niso nič vredni, naj se pa sežgó.

Ko je pa kolera ponehala, razkužijo naj se še vse stvari v bolniških sobah in tudi stene. Vsled tega naj se nepotrebna poličena in prevlečena oprava, pernate postelje in druge težko razkužljive stvari spravijo že poprej iz sob za bolnike.

Tudi osebe, katere so imele opravilo v sobah pri bolnikih, morajo sebe, rabljeno perilo in obleko razkužiti, predno smejo zopet na javno med ljudi.

13. Perila ali obleke bolnika ali mrliča za kolero ne sme nihče odvzeti, dokler ni razkuženo.

Jednake doposlane stvari iz prepovedanega kraja se ne smejo rabiti, doler niso razkužene.

14. Obče razkužilo je 5odstotna karbolova raztopljina (1 del karbola v 18 delih vode). Za razkuževanje izmečkov in odpadkov je tudi 20odstotna apnica (1 del živega apna in 4 deli vode). Sublimatova raztopljina (1 pro mille t. j. 1 del sublimata v 1000 delih vode, ali 1 gram sublimata v litru vode), sme se pa le po zdravnikovi odredbi rabiti. Lysilova raztopljina (1odstotna = 1 del v 99 delih vode), in klorova apnena raztopljina (2odstotna = 2 dela v 98 delih vode) sta izvrstni za umivanje tal, lesenega orodja in rok. Stene se naj razkužujejo s prebeljenjem. Perilo razkuževati se mora dvanajst ur v karbolovi raztopljini in nato se prekuhati. Vsebina posteljinih slamnic, žimnic se mora sežgati.

Ako je razkužilni stroj pri rokah, razkuži se lahko prav na dober način s parom perilo in posteljna oprava, konjske žimnice, plahte in blazinice. Rabiti se pa smejo le preskušeni razkužilni stroji pod vodstvom razumnikov. Dobro razkužilo je tudi suho icanje ali ostro prezračevanje vršee se teden dnij.

15. Trupla mrličev se morajo zaviti v platnene prte, kateri so napojeni s karbolovo raztopljino in se takoj prenesti po natančnem mrliškem ogledovanji v mrtvašnico. Umivanje mrliča naj se opusti,

Pogreb naj bo priprost, brez slovesnosti in pogrebi naj ne stopajo v hišo, kjer je mrlič.

16. Da se more ugodno ovirati in zatreti kolera, mora se vsakdo ravnati po teh pravilih in ljudstvo naj pomaga pri delu radovoljno javnim organom in zdravnikom.

Najvažnejša dolžnost je takoj naznaniti, ako se kak slučaj kolere primeri, in že celo pri samem bljuvanji naj pošljejo po zdravnika. Dolžnost je tudi vseh gospodarjev, lastnikov prenočišč, zdravnikov, zdravstvenih organov in duhovnikov objaviti vsak slučaj kolere.

Priprave in potrebščine ob kolero za zdrave in za oskrbovanje bolnikov.

1. Posode in orodja.

Škaf ali vedrica za 5odstotno karbolovo kislino, v kateri se omaka okuženo perilo in druge stvari.

Skleda, v katero se vlije razkužilo za splakovanje rok.

Vrč ali lonec za pripravljanje in shranjevanje karbolove raztopljine.

Posoda z zdrobljenim živim apnom za apnico.

Posoda z apnico.

Vedrico ali lonec z vročo vodo.

Posodico z žlico, iz katere pije izključno bolnik.

Skledico z ledom.

Priprave za čiščenje: smetišnica, metla, ščet za pomivanje tal, slama in žaganje.

Za bolnika: gorke obkladke, kamnite vrče, bljuvalnik in druge navadne priprave za bolnika.

2. Druge potrebščine pri opravljanji bolnikov.

Neprodirne tkanine, da se obvaruje okuženja posteljna oprava, kakor: kavčuk, povoščeno platno ali vsaj za namestilo sladkorjev papir, zavojni papir, pivni papir itd., kar se lahko potem sežge.

Brisalne robce treba je imeti pripravljene, ročne robce, brisalne prte in pavolo.

3. Razkužila.

Občinski plinovi razkužilni stroj, katerega rabi občina za javne potrebe z osebjem o njem poučenim.

Kristalizirana karbolova kislina, za raztopljino v vroči vodi, 5 delov v 100 delov vode.

Surova karbolova kislina za raztopljino v vroči vodi, 10 delov v 100 delih vode.

Sublimat (po navodu zdravnikovem) za raztopljino v vroči vodi, 1 del v 1000 delih vode.

Apnica, 1 del zdrobljenega živega apna v 4 delih vode.

Klorovoapnena raztopljina, pripravi se, če se zmešata 2 dela klorovega apna s 100 deli vode.

Lysol z vročo vodo, 1 del in 100 delov vode.

Klorovoapnen prašek se hrani v dobro zamašenih posodah.

Ogenj, da se sežgo ničeve pa okužene stvari in vedno vroča voda.

4. Krepčila in navadna lečila.

Led, sodavoda, limonada, rudeče vino, cognac, ali tudi žganje.

Razredčena solna kislina, s katero se osoli prevreta voda ali pa Hallerjeva kislina.

Prijetno duhteči čaji, kakor: čaj poprovih mačič, melisni ali kamilični čaj.

Služast čaj za hitrico, cepetov in slezov (ajbiš) čaj.

Hoffmanov cvet (Hoffmannsgeist) za vspodbudo oziroma primešanje k čaju, vinu.

Kafreni špirit (Kampferspiritus), Francovo žganje za vribanje.

Mazalna kislina (Gerbsäure) za prirejanje namake.

Dowerjev prašek za porabo pri navadni driski.

Ženfov popir namočen za slučajno srbenje kože.

Novice.

Deželni zbor kranjski.

(Tretja seja. Dalje.)

V imenu finančnega odseka poročajo nadalje: 4. Posl. Luckmann o računskem sklepu zaklada prisilne delavnice